

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

Впровадження навчальної дисципліни «Основи національного спротиву»

Практичний збірник офіційних питань та відповідей щодо інтеграції програми у закладах вищої та фахової передвищої освіти.

Матеріали упорядковано за результатами наради від 7 липня 2026 року.

Закон України № 1702-IX

Про основи національного спротиву від 16.07.2021 (зокрема стаття 6-2 щодо обов'язкової підготовки здобувачів освіти).

Закон України № 4538-IX

Військова підготовка офіцерів запасу медичної служби від 16.07.2025 (введено в дію з 01.01.2026 року).

Накази МОН № 512 та № 130

Методичні рекомендації розроблення стандартів ВО та Порядок визнання результатів неформальної освіти.

Закон України № 4826-IX

Корективи підготовки громадян України до нацспротиву від 25.03.2026 (набрав чинності з 12.04.2026 року).

Наказ МОН № 1002

Типова програма дисципліни «ОНС» від 30.06.2026 (затверджено за офіційним погодженням з Міноборони).

Постанова КМУ № 1031

Регулює правила перетинання кордону для студентів очної форми навчання (діє з 26.08.2025 року).

Траєкторії вивчення ОНС

Категорія здобувачів освіти	Обсяг та складові дисципліни	Період вивчення
Вступники ЗФПО з 2024 (2023 для 4-х річних програм) на основі БСО	Аудиторна підготовка (3 кр. ЄКТС)	Після завершення «Захисту України»
Вступники з 2025 (2024 для трирічних програм) до ЗФПО на основі ПЗСО (КР)	Аудиторна підготовка (3 кр. ЄКТС)	Перший та/або другий рік навчання
Вступники з 2026 на бакалаврат та магістратуру ветеринарного спрямування на основі ПЗСО	Повний обсяг - 5 кр. ЄКТС (3 кр. аудиторні + 2 кр. практичні)	1-й рік - теорія, 2-й рік - практика
Вступники з 2026 на магістратуру мед./фарм. спрямування на основі ПЗСО	Повний обсяг - 5 кр. ЄКТС (3 кр. аудиторні + 2 кр. практичні) на першому році навчання	Обов'язково протягом 2026/27 н.р.
Вступники 2026 до ЗВО на основі НРК-5	Аудиторна підготовка (3 кр. ЄКТС) без практичної і професійної підготовки	Протягом 2026/27 н.р.
Чоловіки 2025 року вступу до ЗВО без Теоретичної БЗВП	Аудиторна підготовка (3 кр. ЄКТС) без практичної і професійної підготовки	Протягом 2026/27 н.р.
Жінки 2025 року вступу до ЗВО	Аудиторна підготовка (3 кр. ЄКТС) <i>добровільно</i> без практичної і професійної підготовки	Протягом 2026/27 н.р.

Загальні засади та строки

ПИТАННЯ 1

Коли стартує ОНС і чи можна почати навчання з 1 вересня?

Ні, не можна. Згідно з ЗУ № 4826-IX підготовка розпочинається з 1 жовтня 2026 року. Навчальні плани та розклади мають відображати ОНС виключно з цієї дати. Підготовчі заходи можуть здійснюватись раніше.

ПИТАННЯ 3

Чи дозволено переносити ОНС з першого на другий рік навчання?

Ні. Аудиторна підготовка (3 кр.) обов'язково вивчається на першому році здобуття освіти, а практична (2 кр.) - протягом поточного чи наступного року. У коледжах вивчення стартує відразу після вивчення «Захист України».

ПИТАННЯ 2

Чи створено Типову програму для заочної та інших форм навчання?

Ні. Законодавство (ст. 6-2 ЗУ про нацспротив) чітко визначає, що вивчення дисципліни є обов'язковим виключно для денної та дуальної форм навчання.

ПИТАННЯ 4

Чому не можна переносити ОНС для бакалаврів на другий курс?

Необхідно врахувати:

- поповнення студентського контингенту з 2027 випускниками ЗФПО, які вивчили Аудиторну підготовку ОНС;
- початок вивчення дисципліни підготовка офіцерів запасу (44 кр.ЄКТС) після ОНС.

Траєкторії: категорії 1–4

ПИТАННЯ 5

Чи потрібно впроваджувати ОНС на всіх курсах коледжу?

Так. У ЗФПО дисципліна вводиться в обсязі аудиторного курсу (3 кр.) для всіх студентів після успішного опанування предмета «Захист України». Курс планується згідно з програмою закладу. Перерви між Захистом України і ОНС не повинно бути.

ПИТАННЯ 7

Як розподілити кредити вступникам ЗВО на базі НРК-5?

У 2026/27 н.р. такі студенти вивчають лише 3 аудиторні кредити (оскільки не вчили ОНС у коледжах). Надалі ті, хто вже вчив ОНС у коледжі, вивчатимуть лише 2 практичні кредити у ЗВО.

ПИТАННЯ 6

Чи потрібно вносити ОНС в освітні програми для магістрів?

Лише для медиків, фармацевтів та ветеринарів на базі ПЗСО. Вони вивчають дисципліну з 1-го року. Для магістрів за іншими спеціальностями (на базі НРК-6/7) дисципліна в програми не додається.

ПИТАННЯ 8

Як зараховувати ОНС при переході з НРК-5 до ЗВО?

Перезарахування не проводиться. Студент просто продовжує навчання, опановуючи решту 2 кредитів ЄКТС (практику). У підсумку студент матиме дві оцінки: за теорію в дипломі коледжу та за практику в дипломі ЗВО.

Траєкторії: категорії 5–7

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

ПИТАННЯ 9

Чи поширюється ОНС на аспірантів та інтернів?

Ні. Стаття 6-2 поширюється тільки на фахову передвищу освіту, бакалаврат та «наскрізну» магістратуру ЗВО на основі ПЗСО або НРК-5. Аспірантура та інтернатура ОНС не вивчають.

ПИТАННЯ 10

Чи залежить обов'язок вивчення від контракту або форми закладу?

Ні, взагалі не залежить.
Дисципліна обов'язкова для здобувачів освіти за денною, дуальною, змішаною (з денною або дуальною) формою навчання в усіх закладів освіти без винятку (як приватних, так державних та комунальних), а джерело фінансування (бюджет чи контракт) не відіграє жодної ролі.

ПИТАННЯ 11

Чи звільняються від вивчення дисципліни жінки?

Ні. Починаючи зі вступу 2026 року, ОНС є повністю обов'язковою для здобувачів обох статей. Дискримінація за ознакою статі заборонена. Добровільність стосується лише дівчат 2025 року вступу до ЗВО.

Перехідні правила: частина 1

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

ПИТАННЯ 12

Кому викладають ОНС замість неотриманої БЗВП?

Тільки чоловікам. Студенти чоловічої статі вступу 2025 року, які не пройшли теоретичну БЗВП, зобов'язані вивчити теорію ОНС (3 кр. ЄКТС) у 2026/27 н.р. Для дівчат вступу 2025 року це вивчення є суто добровільним.

ПИТАННЯ 14

Чи розформувати вибіркові групи студентів вступу 2025?

Ні. Групи вибірових дициплін залишаються. Навчальні плани студентів-чоловіків вступу 2025, що не вчили теорію БЗВП, коригуються індивідуально для включення обов'язкових 3 кр. ЄКТС для ОНС.

ПИТАННЯ 13

Чи вводити ОНС на 4-му курсі бакалаврам вступу 2022 року?

Ні. Для здобувачів вищої освіти періоду вступу 2022–2024 років навчальна дисципліна «Основи національного спротиву» нормативно не запроваджується.

ПИТАННЯ 15

Чи вчити ОНС студентам-медикам 2-го курсу у 2026/27 н.р.?

Тільки на загальних підставах: чоловіки вступу 2025 року без теорії БЗВП вчать аудиторні 3 кр.ЄКТС ОНС. Ті, хто вже склав БЗВП, не вчать ОНС. Для дівчат-медиків другого року навчання курс добровільний обсягом 3 кр. ЄКТС.

Перехідні правила: частина 2

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

ПИТАННЯ 16

Чи змінювати освітні програми студентів вступу 2025 року?

Так, зміни потрібні. Обов'язково вноситься аудиторна підготовка ОНС обсягом 3 кредити ЄКТС як обов'язкова дисципліна виключно для чоловіків, які не опанували теоретичну БЗВП.

ПИТАННЯ 18

Чи буде порушенням введення 5 кр. ЄКТС ОНС усім студентам 2025 року?

Звертаємо увагу, обов'язковими для цих студентів чоловічої статі є 3 кр.ЄКТС Аудиторної ОНС. Понад цей обсяг, а також для студенток, може бути лише вибіркова дисципліна.

ПИТАННЯ 17

Чи міняти ОП вступу 2023-2024 років у коледжах?

Так, у коледжах це необхідно. Для студентів ЗФПО попередніх років вступу, які успішно завершили вивчення «Захисту України», в обов'язковому порядку викладається ОНС (3 кр.ЄКТС) у 2026/27 н.р. Виняток – освітні програми, які завершуються до 01.03.2027

ПИТАННЯ 19

Чи вводити ОНС у коледжах для вступників 2025 року?

Так, обов'язково. Дисципліна вводиться в навчальний план обсягом 3 кредити ЄКТС після завершення та успішного складання предмета «Захист України».

Категорії, які звільняються від ОНС

Питання 20: Хто має офіційне право не вивчати дисципліну «Основи національного спротиву»?

Військова служба

Особи, які раніше проходили військову службу чи мають підтвердження пройденої БЗВП зі здобутою ВОС.

Раніше пройдені 5 кр. ЄКТС

Студенти, які успішно опанували ОНС в обсязі 5 кр.ЄКТС під час попереднього навчання. Якщо вчили лише Аудиторну ОНС (3 кр.) то проходять практику ОНС у ЗВО.

Відмінні форми здобуття освіти

Здобувачі освіти, які навчаються за іншою формою, ніж денна чи дуальна. Для них курс не вноситься до плану.

Тимчасова окупація

Здобувачі, які постійно проживають на тимчасово окупованих територіях України (звільняються повністю).

Додаткові права

Звільнені особи мають право самостійно обрати інші дисципліни для заповнення ліміту кредитів у своєму індивідуальному плані.

Іноземні громадяни

Особливий статус: обов'язок ОНС поширюється виключно на громадян України. Іноземці не вивчають ОНС, їм пропонується альтернативний вибір.

Особливості звільнення від ОНС

ПИТАННЯ 21

Чим замінити ОНС для іноземців та заочників?

Для заочників та іноземців курс не планується.
Для цих осіб обсяг кредитів заповнюється іншими дисциплінами за вибором студента або за рішенням ЗВО. Окрема освітня програма для них не створюється.

ПИТАННЯ 23

Чи повинен бути програмний результат ОНС в ОП заочної форми?

Освітня програма розробляється одна для всіх форм здобуття освіти. Для програмного результату ОНС вноситься примітка «для денної і дуальної форми здобуття освіти».

ПИТАННЯ 22

Чи може заклад замінити ОНС іншою дисципліною для заочників?

Так. У межах своєї академічної автономії заклад освіти планує іншу обов'язкову або вибірккову дисципліну відповідного обсягу замість ОНС для форм, відмінних від денної і дуальної форм здобуття освіти.

ПИТАННЯ 24

Як звільнити студентів від зброї через вірування?

На підставі письмової заяви студента про належність до релігійної організації, що забороняє користування зброєю. Замість вогневої та тактичної підготовки їм визначають альтернативні фахові теми безпекового напрямку ОНС.

Переведення та добровільність

ПИТАННЯ 25

Чи виникає обов'язок вивчення ОНС при переведенні здобувача із заочної форми на денну?

Так, обов'язок виникає автоматично.

З моменту офіційного передення на денну або дуальну форму здобуття освіти студент підпадає під дію статті 6-2 Закону України «Про основи національного спротиву».

Порядок ліквідації академічної різниці та строки вивчення ОНС у такому випадку встановлюються безпосередньо внутрішніми правилами закладу освіти.

Допуск до атестації здобувачів освіти вимагає повного виконання навчального плану.

ПИТАННЯ 26

Чи можуть здобувачі, звільнені від вивчення дисципліни ОНС, вивчати її добровільно?

Так.

Якщо студент (наприклад заочної форми навчання) виявить бажання вивчати дисципліну, заклад освіти може передбачити вивчення ОНС як вибіркової дисципліни. Але, зауважте, за таких обставин має бути повністю вивченим обсяг Аудиторної підготовки ОНС, передбачений для денної форми здобуття освіти.

Статус ОНС у навчальних планах

ПИТАННЯ 27

Яким є статус дисципліни ОНС: обов'язкова чи вибіркова?

ОНС є обов'язковим компонентом для здобувачів ступенів фахового молодшого бакалавра, бакалавра та магістрів мед., фармац., вет. спрямування на базі ПЗСО/НРК-5 денної або дуальної форми здобуття освіти.

ПИТАННЯ 29

Чи можна поділити ОНС на дві різні дисципліни в плані?

Ні, не можна. ОНС є обов'язковою дисципліною на 5 кредитів ЄКТС. Проте у робочій програмі дозволено виокремити її змістові частини як компоненти однієї дисципліни. Фактично можливе існування двох дисциплін в разі вивчення ОНС у ЗФПО та потім у ЗВО.

ПИТАННЯ 28

Чи ставити статус «вибіркова із зірочкою», як для БЗВП?

Ні, це заборонено. Статус дисципліни зазначається виключно як «Обов'язкова». Спеціальний статус «зі зірочкою» не застосовується. Для іноземців просто планують заміну в навчальному плані.

ПИТАННЯ 30

Чи можна ділити ОНС на частини ОНС-1 та ОНС-2 (3+2 кр.)?

Так, у межах однієї дисципліни. Теорію (3 кр.ЄКТС) читають у перший рік, практику (2 кр.ЄКТС) - у перший або другий рік. Диференційований залік проводиться один раз у кінці всього вивчення.

Обсяги та компетентності ОНС

ПИТАННЯ 31

Чи може ЗВО розширити ОНС із 5 до 6 кредитів?

Так, це дозволено. Збільшення обсягу є правом закладу освіти в межах автономії. Головна умова - повна інтеграція та викладання обов'язкової тематики Типової програми МОН.

ПИТАННЯ 32

Чи є єдине формулювання компетентності для ОП?

Так. До стандартів освіти вводиться обов'язкова загальна компетентність: «брати участь у національному спротиві». Заклади освіти мають інтегрувати її та відповідні програмні результати навчання.

ПИТАННЯ 33

Як вирішити різницю в кредитах через обов'язковість ОНС?

Ніякої різниці в кредитах ЄКТС бути не може. Замість кредитів ЄКТС за денною формою здобуття освіти мають бути запропоновані інші освітні вибіркові компоненти за іншими (крім денної і дуальної) формами здобуття освіти.

Документи та ліцензування ОНС

ПИТАННЯ 34*

Чи вноситься оцінка та кредити з дисципліни ОНС до додатка до диплома?

Так, обов'язково вноситься.

Оскільки ОНС є обов'язковим освітнім компонентом програми, оцінка за результатами диференційованого заліку та відповідна кількість кредитів ЄКТС мають бути внесені до додатка до диплома.

Якщо студент вивчав ОНС частинами (наприклад, аудиторну в коледжі, а практику у ЗВО), оцінка за теорію відображається в дипломі ЗФПО, а оцінка за практику - окремо в дипломі ЗВО.

ПИТАННЯ 35

Чи потребує викладання дисципліни ОНС отримання закладом освіти окремої ліцензії?

Ні, ОНС це обов'язковий освітній компонент у межах чинної ліцензії закладу освіти на провадження освітньої діяльності на відповідному рівні освіти.

Під час акредитації освітньої програми НАЗЯВО/ДСЯО перевіряє відповідність робочої програми закладу освіти затвердженій Типовій програмі МОН.

Організація занять та дистанційність

ПИТАННЯ 36

Чи потрібне погодження робочої програми ОНС?

Ні, зовнішнє погодження не потрібне. На виконання статті 6-2 Закону України «Про основи національного спротиву» заклад освіти самостійно розробляє робочу програму дисципліни ОНС на основі Типової програми, затвердженої МОН.

ПИТАННЯ 38

Чи можна вивчати ОНС онлайн з-за кордону?

Теорію - так, практику - ні. Лекції дозволено вести дистанційно. Практика проводиться виключно очно. Студенти-чоловіки до 23 років мають право перетину держкордону в умовах воєнного часу для участі у заняттях згідно з постановою КМУ № 1031.

ПИТАННЯ 37

Що дозволено самостійно адаптувати в програмі?

Заклад освіти у межах академічної автономії може адаптувати види занять до матеріальної бази, міняти розподіл за семестрами та самостійно визначати зміст професійно-орієнтованої підготовки (30 годин).

ПИТАННЯ 39

Що конкретно відноситься до теоретичних тем ОНС?

Це лекційні заняття аудиторної та професійної підготовки. Усі практичні заняття проводяться очно. Допускається відпрацювання практичних занять Аудиторної і Професійної підготовки ОНС разом з Практичною підготовкою ОНС.

Визнання результатів і контроль

ПИТАННЯ 40

Як перезарахувати тему «Домедична допомога»?

За внутрішніми процедурами закладу освіти.

Можна перезарахувати тему за рахунок аналогічного блоку з іншої дисципліни навчального плану.

ПИТАННЯ 42

Якою є форма підсумкового оцінювання ОНС?

Диференційований залік з обов'язковим виконанням нормативів (домедична допомога, ЗМУ, вогнева та тактична підготовка). Тема БпЛА є ознайомчою та не оцінюється на заліку.

ПИТАННЯ 41

Чи зараховують свідоцтва сертифікованих центрів нацспротиву?

Так, але тільки частково. Свідоцтво про закінчення курсу в сертифікованому центрі нацспротиву зараховується як виконання окремих тем з урахуванням обсягів вивчення, в разі вичерпного вивчення всіх тем.

ПИТАННЯ 43

Наслідки нездачі заліку або відмови від ОНС?

Відрахування. Згідно з ч. 9 ст. 6-2 ЗУ про нацспротив, відмова від вивчення або незалік є підставою для відрахування із закладу освіти після стандартних процедур перескладання.

Практична підготовка на полігонах

❗ ПИТАННЯ 44, 45: Організація занять на полігонах

Проводять професійні інструктори військових центрів або центрів нацспротиву за участі підготовлених викладачів ЗВО. Результати підготовки в центрах нацспротиву за місцем проживання внутрішньо переміщених студентів визнаються і зараховуються закладом освіти.

❗ ПИТАННЯ 47: Поважні причини пропуску практики

Поважні причини визначає ЗВО на підставі підтвердних документів. У разі підтвердження поважних причин, керівник закладу освіти має право перенести проходження практичної підготовки студента на наступний навчальний рік.

❗ ПИТАННЯ 46: Організація занять у зоні можливих бойових дій

Зосереджується у безпечних регіонах України. Практика на місцевості може плануватися під час канікул. Для ВПО можливе проходження практики у центрах нацспротиву за місцем проживання. Під час воєнного стану практика може проводитися в ЗВО, наближених до районів ведення бойових дій, за умови забезпечення безпеки учасників освітнього процесу, наявності необхідної навчально-матеріальної бази та підготовлених викладачів та інструкторів.

❗ ПИТАННЯ 48: Відсутність матеріальної бази БПЛА

У разі відсутності фізичних дронів у закладі освіти заняття з військових технологій проводяться за допомогою комп'ютерних симуляторів польотів. Оцінювані нормативи з цієї теми відсутні.

Кадрове забезпечення програми. Висновок.

ПИТАННЯ 49

Які кваліфікаційні вимоги до викладачів ОНС?

Спеціальних ліцензійних вимог немає. Діють стандартні вимоги Законів України «Про вищу освіту» та «Про фахову передвищу освіту». Заклад самостійно визначає кафедру (циклову комісію) та призначає викладачів.

До процесу рекомендовано активно залучати ветеранів війни і військової служби, військовослужбовців сил оборони та акредитованих інструкторів центрів національного спротиву.

КЛЮЧОВИЙ ВИСНОВОК НАРАДИ

Державний пріоритет програми ОНС

Впровадження ОНС з 1 жовтня 2026 року є обов'язковим державним завданням для ЗВО та ЗФПО України всіх форм власності.

Повне та якісне розгортання теоретичних занять та практичних польових виходів – це ключовий внесок закладів освіти у розбудову загальнодержавної системи національного спротиву.